

Mitä tutkimus kertoo luonnon terveyshyödyistä Suomessa?

Mikaela Grotenfelt-Enegren
Ylilääkäri

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

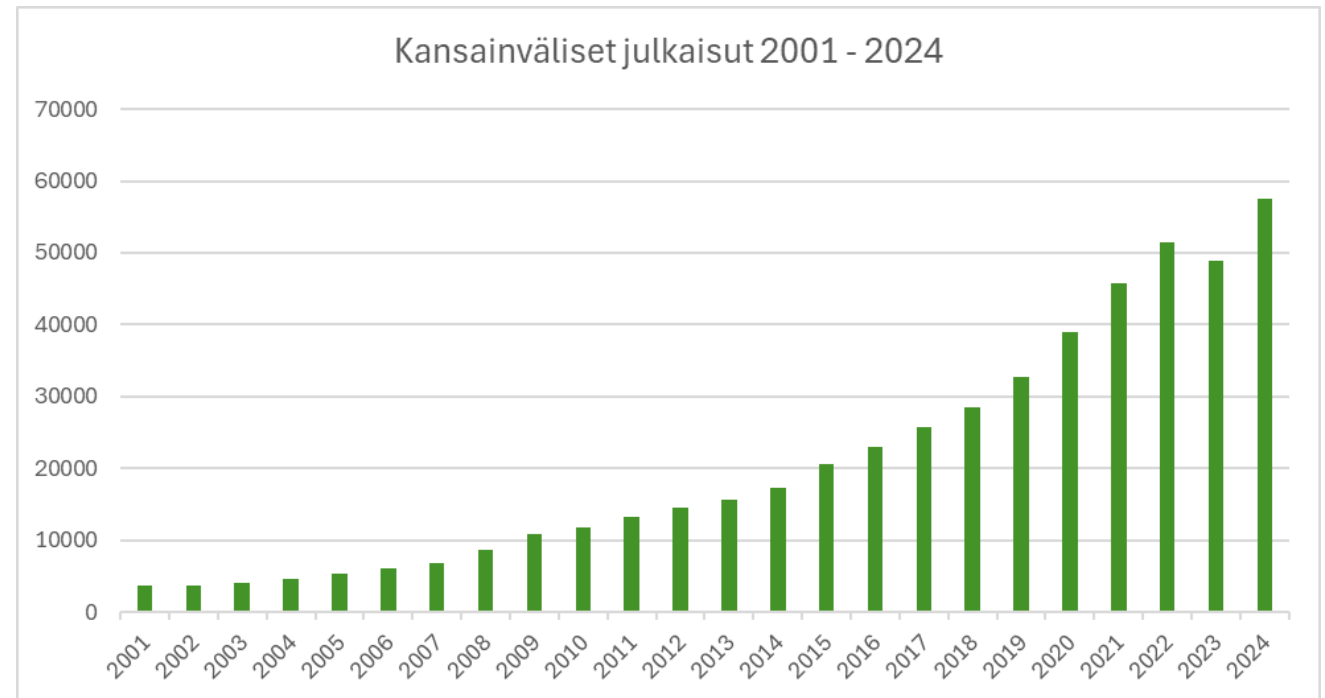

Taustaa

- Kansainvälisesti luonto ja terveys – aiheinen tutkimus moninkertaistunut viimeisen 25 vuoden aikana
- Terveysvaikutukset voivat vaihdella esim. maantieteen, ilmaston ja kulttuurin mukaan

Luonto ja terveys -aiheiset tutkimusartikkelit 2001-2024

Luontoympäristön terveysvaikutukset ja niiden taloudellinen merkitys

Tieteellinen synteesi luontoympäristöjen terveysvaikutuksista.

1. Pohjoismaisen tutkimustiedon yhteenveto kolmesta teemasta: mielenterveys, sydän- ja verisuoniterveys sekä hengityselinsairaudet ja allergiat.
2. Terveysvaikutusten taloudellinen arviointi esimerkkilaskelmina.

Hankkeen toteuttajina Luke ja THL.
Esimerkkilaskelmat NHG.

Rahoittaja Sitra.

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 76/2024

Luontoympäristön terveysvaikutukset ja niiden taloudellinen merkitys

Liisa Tyrväinen, Jaana I. Halonen, Tytti Pasanen, Ann Ojala, Martin Täubel, Santtu Kivelä, Riikka-Leena Leskelä, Paula Pennanen, Juulia Manninen, Aki Sinkkonen, Tari Haahtela, Hanna Haveri, Mikaela Grotenfelt-Engren, Tuija Lankia ja Marjo Neuvonen

Mielenterveys

- Asuinalueen vihreys -> pienempi riski sairastua masennukseen (Gonzales-Inca et al., 2023, Klein et al. 2022)
- Säännölliset luontokäynnit -> pienempi todennäköisyys käyttää psykykenlääkkeitä (Turunen ym. 2023)
- Muutto alueelle, jossa enemmän lähiluontoa -> pienempi riski sairastua masennukseen (Kivimäki ym. 2021).

48 tutkimusta

Eniten näyttöä,
tulokset
johdonmukaisia

Lähiluonto lapsuudessa

- Tanskalaisia väestötutkimuksia lapsuuden luontoaltistuksen vaikutuksista mielenterveyteen
- Asuinalueen vihreys -> pienempi sairastumisen riski 12/18 tutkitusta psykiatrisesta sairaudesta (Engeman ym. 2020).
- Vastaavia tuloksia skitsofrenian ja ADHD:n osalta.

Sydän- ja verisuonitaudit

- Aikuisilla helppo pääsy viheralueille näyttää suojaavan ylipainolta ja lihavuudelta (Toftager ym. 2011, Halonen ym. 2014)
- Kohtalaista näyttöä siitä, että asuinalueen runsaampi lähiluonto suojaa tyypin 2 diabetekselta (Kivimäki ym. 2021, Sorensen ym. 2022)

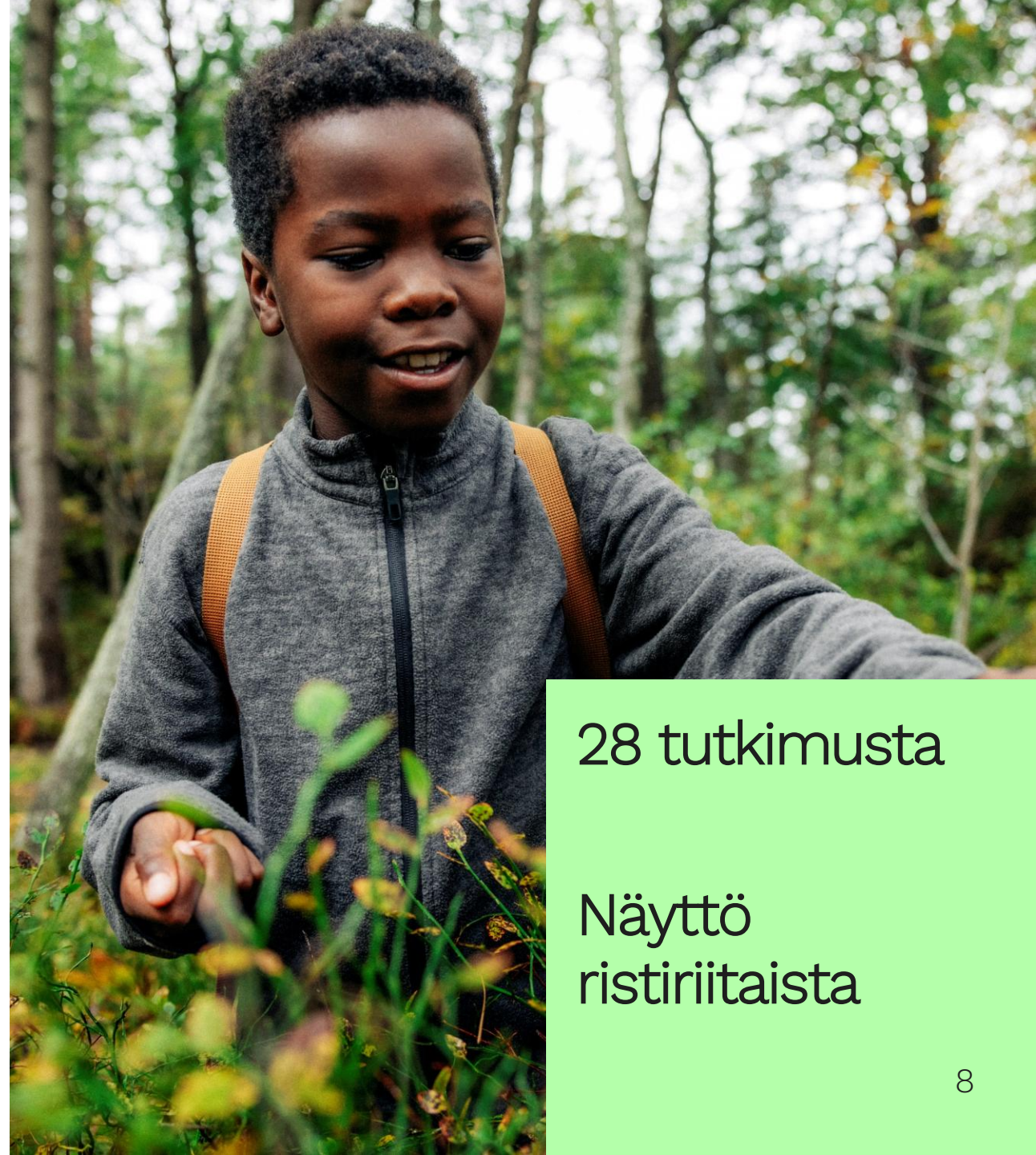

17 tutkimusta

Vähemmän näyttöä, mutta tulokset melko johdonmukaisia

Allergiat ja hengityselin-sairaudet

- Tutkimusnäyttö jokseenkin vaihtelevaa
  - Kontakti maaperän/kasvillisuuden mikrobeihin voi vahvistaa elimistön puolustusjärjestelmää (Roslund ym. 2022, Saarenpää ym. 2020)
- > terveysvaikutusten todentamiseksi tarvitaan pitkittäistutkimuksia

28 tutkimusta

Näyttö
ristiriitaista

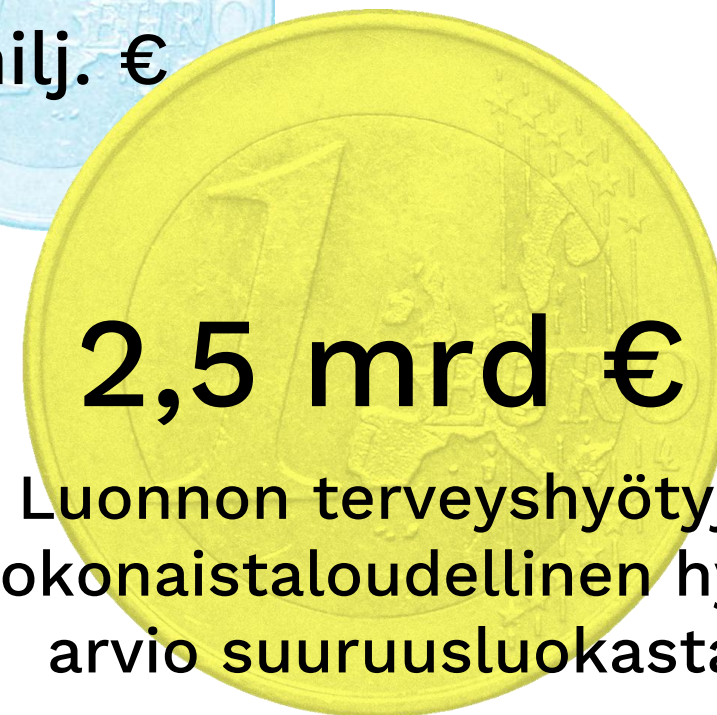
Luonnon terveyshyödyillä on iso taloudellinen merkitys

Terveyshyötyjen taloudellinen merkitys kolmen esimerkkisairauden kautta:

1. 10 % lisäys lähiluonnon määrässä vähentää masennuksen ilmaantuvuutta
  - arvo 71—150 M€/v
2. 10 % lisäys lähiluonnon määrässä vähentää tyypin 2 diabeteksen ilmaantuvuutta
  - arvo 67—139 M€/v
3. 10 % lisäys luontokäynneissä vähentää astman lääkehoidon tarvetta
  - arvo 1,7 M€/v

140–290
milj. €

2,5 mrd €
Luonnon terveyshyötyjen
kokonaistaloudellinen hyöty,
arvio suuruusluokasta*

*Belgiassa on arvioitu, että luonnon terveyshyötyjen taloudellinen merkitys asukasta kohden on 464 euroa per vuosi ([DeNocker ym. 2023](#)). Tämä tarkoittaisi Suomen väkiluvulla 2,5 miljardin euron vuosittaisia hyötyjä.

Yhteenveto

Tutkimustulokset:

- Lähiluonnolla selviä terveyshyötyjä
- Vahvin tutkimusnäyttö mielenterveyteen liittyvissä vaikutuksissa
- Suuri potentiaali terveystaloudellisiin hyötyihin

Suositukset:

- Sote-sektori: Luonnon hyödyntäminen sairauksien hoidossa ja ennaltaehkäisyssä
- Koulut & päiväkodit: Luontoympäristöjen käytön lisääminen
- Kaavoitus ja rakentaminen: Lähiluonnon saavutettavuuden varmistaminen

Kiitos!

mikaela.grotenfelt@thl.fi

Kansallinen Terveyttä luonnosta - ohjelma

**Mikä se on ja miksi
sellainen tarvitaan?**

**Jaana I. Halonen
Johtava tutkija**

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

Luontoympäristöjen terveys- ja talousvaikutukset

- [Luken ja THL:n raportissa](#) (2024) suositeltiin perustettavaksi Suomeen kansallinen luontoterveysohjelma, joka toisi luonnon terveyshyödyt osaksi suomalaisten arkea ja sotesektorin toimintaa.
- Ohjelmaa valmisteltiin vuonna 2025 useiden eri tahojen toimesta:
  - Mukana ovat olleet mm. THL, Sitra, Luke, Syke, TTL, Allergia-, iho- ja astmaliiitto, Filha ry, MIELI ry, Hengityслиitto, Ikäinstituutti, Kuntaliitto, Terveystalo ja Metsähallituksen luontopalvelut, Vantaan kaupunki.

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 76/2024
Luontoympäristön terveysvaikutukset ja niiden taloudellinen merkitys

Liisa Tyrväinen, Jaana I. Halonen, Tytti Pasanen, Ann Ojala, Martin Täubel, Santtu Kivela, Riikka-Leena Leskelä, Paula Pennanen, Juulia Manninen, Aki Sinkkonen, Tari Hahtela, Hanna Haveri, Mikaela Grotenfelt-Engren, Tuija Lankia ja Marjo Neuvonen

Terveyttä luonnosta -ohjelma 2026-2035

Ensimmäinen koko
väestöä koskeva
luontoterveys-
ohjelma maailmassa!

Tavoite: Lisätä terveyttä, hyvinvointia ja työ- ja toimintakykyä sekä vähentää kansansairauksia luontoaltistusta vahvistamalla.

Miten? Tuomalla luonto osaksi ihmisten arkea ja sotesektorin toimintaa.

Painopisteet: Toimet kunnissa, sosiaali- ja terveyssektorilla, työpaikoilla ja kansalaisten parissa sekä viestinnässä.

Kohderyhmät: Lapset, nuoret, työkäiset ja ikäihmiset.

Toteutus: Ohjelman koordinaattori on THL. Koordinaatioryhmä koostuu aktiivisesti mukana olevista tahoista. Ohjelmaan kutsutaan mukaan laajasti kuntia, hyvinvointialueita, järjestöjä ja yrityksiä.

Terveyttä luonnosta -ohjelman tavoitteet

Lisätään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään kansansairauksia luontoaltistusta vahvistamalla.

Tietoisuus ja ymmärrys luonnon terveyshyödyistä on kasvanut yhteiskunnassa.

Luonnon terveyshyödyt on tuotu mukaan terveyden- ja sosiaalihuollon koulutukseen, suosituksiin ja toimintaan.

Ihmisten mahdollisuudet altistua luonnolle arjessaan ovat parantuneet.

Luonnon terveyshyödyt huomioidaan maankäytön ja lähiympäristön suunnittelussa ja kunnossapidossa.

Luonnossa vietetty aika ja luonnossa liikkuminen on lisääntynyt.

Terveyttä luonnosta -ohjelman työpaketit

Koordinaatio

ohjelman suunnittelu, toteutuksen koordinaatio ja tulosten seuranta

Kansalaisviestintä

- Lisätään tietoisuutta luonnon terveyshyödyistä ja kannustetaan ihmisiä niiden pariin
- Viestitään useiden organisaatioiden yhteistyönä

Sote-sektorin luontoterveytsyö

- Tuodaan luonnon terveyshyödyt osaksi hoitosuosituksia, -polkuja ja käytäntöjä
- Koulutetaan sote-sektorin ammattilaisia

Kuntien luontoterveytsyö

- Tarjotaan kunnille koulutuksia ja tehdään oppaita
- Kerätään ja levitetään hyviä käytäntöjä

Työelämätoimijoiden luontoterveytsyö

- Kannustetaan työnantajia lisäämään työntekijöiden luontoaltistusta
- Tuodaan luonnon terveyshyödyt työterveyden ja työhyvinvoinnin käytäntöihin

Järjestöt ja muiden toimijoiden luontoterveytsyö

- Tuetaan ja kannustetaan ihmisiä luontoon.
- Kehitetään luontoon.fi -palvelua arkista liikuntaa ja luontoaltistusta tukeväksi

Avustushaut

- Järjestetään avoimia avustushakuja luonnon terveyshyötyjen valjastamiseksi käyttöön (esim. kunnille, järjestöille ja hyvinvointialueille)

Sote-sektorin luontoterveytyö

Tuodaan luonnon terveystvaikutukset keskeiseksi osaksi hyvinvointialueiden ja kuntien strategioita

---

Tehdään luontoaltistus näkyväksi terveydenhuollon toiminnassa esim. kirjausten tai luontoreseptin/luontolähetteen avulla

---

Tuodaan luontoaltistus osaksi omahoitoa Terveyskylässä

Tuodaan liikunta- ja ravitsemusneuvojen elintapaohjauksen tarkistuslistaan hyvinvointia luonnosta -osio

---

Tehdään pilotteja suosituksen mukaisesta toiminnasta hyvinvointialueilla ja työterveydessä

Kirjaukset: Toimenpideluokitus OAB62

- ”Luontopalvelut ja lähiluonnossa liikkuminen otetaan puheeksi asiakkaan kanssa. Asiakkaalle annetaan luontopalveluihin ja lähiluonnossa liikkumiseen liittyvää neuvontaa ja ohjausta.” 1.9.2025->
- [Koodistopalvelin](#)
- Avuksi alueelliset [palvelutarjottimet](#)
  - Osa [Tarmoa.fi](#) -palvelussa

5.3.2026

Retkeily- ja pyöräreitit

📍 Pohjolankatu 13, 87100
KAJAANI

📄 Kajaanin kaupunki

Maksuton

Nuoret

Vammaiset

Ikäihmiset

Ulkosuomalaiset

Lapset ja lapsiperheet

Pitkäaikaissairaat

Helsingillä oma palvelutarjotin, jossa mm.

Tällä sivustolla

Mielen hyvinvointi

Liikkuminen, ulkoilu ja luonto

Ravitseminen, uni ja riippuvuuksien hallinta

Kulttuuri, luovuus ja taide

Mitä hyötyä ohjelmasta on?

Ohjelman avulla voidaan

- lisätä ihmisten hyvinvointia, terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä
- ennaltaehkäistä sairauksia ja vähentää oireilua
- hillitä terveydenhuollon kulujen kasvua

Luontoterveys ilmasto ja biodiversiteetti:

Samat toimet, jotka tuottavat terveyshyötyjä, voivat auttaa sopeutumaan ilmastonmuutokseen ja hillitä sitä sekä tukea luonnon monimuotoisuutta.

Meihin saa mielellään olla yhteydessä!

Anne Karvonen, johtava tutkija

anne.karvonen@thl.fi

Anniina Salmela, erikoistutkija

anniina.salmela@thl.fi

5.3.2026

Kiitos!

Metsän kasvattamat – Luonto osaksi neuvolan elintapaohjausta

1.9.2025 – 31.8.2026

Sanna Kuosmanen, TKI-asiantuntija, projektipäällikkö

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk

Hankkeen taustaa

- Hyvinvoinnin perusta rakentuu raskausaikana ja varhaislapsuudessa.
- Luontosuhdetta rakennetaan varhaislapsuudesta lähtien.

Neuvolan mahdollisuudet

- Neuvola tavoittaa kaikki perheet ja neuvolakäynnit tarjoavat mahdollisuuden korostaa luonnon terveyshyötyjä ja varhaisen vuorovaikutuksen merkitystä lapsen kehitykselle.
- Elintapaneuvonnalla voidaan vaikuttaa käyttäytymiseen ja tottumuksiin.

Hankkeessa suunnitellaan ja laaditaan

- **Perheille suunnattu opas** luonnon terveyshyödyistä sekä ohjeita ja vinkkejä luontoaltistuksen lisäämiseksi arjessa.
  - Neuvolakäyttöön, kohdejoukkona raskaana olevat ja 0-2 vuotiaat lapset.
- **Oppimateriaali ammattilaisille**
  - Neuvoloiden sekä sote-alan koulutusten käyttöön.

Nostoja hankeprosessista

- Materiaaleja suunniteltu yhdessä neuvolan ammattilaisten kanssa.
- Materiaalin ja ohjauksen sovittaminen olemassa oleviin käytäntöihin.
- Mahdollisuus hyödyntää materiaaleja osana hyvinvointialueiden digitaalisia ratkaisuja.
- Levitys kansallisesti sekä hyvinvointialueille että sote-alan koulutuksiin.

Luonnon terveyshyödyt käyttöön työikäisten elintapaohjauksessa

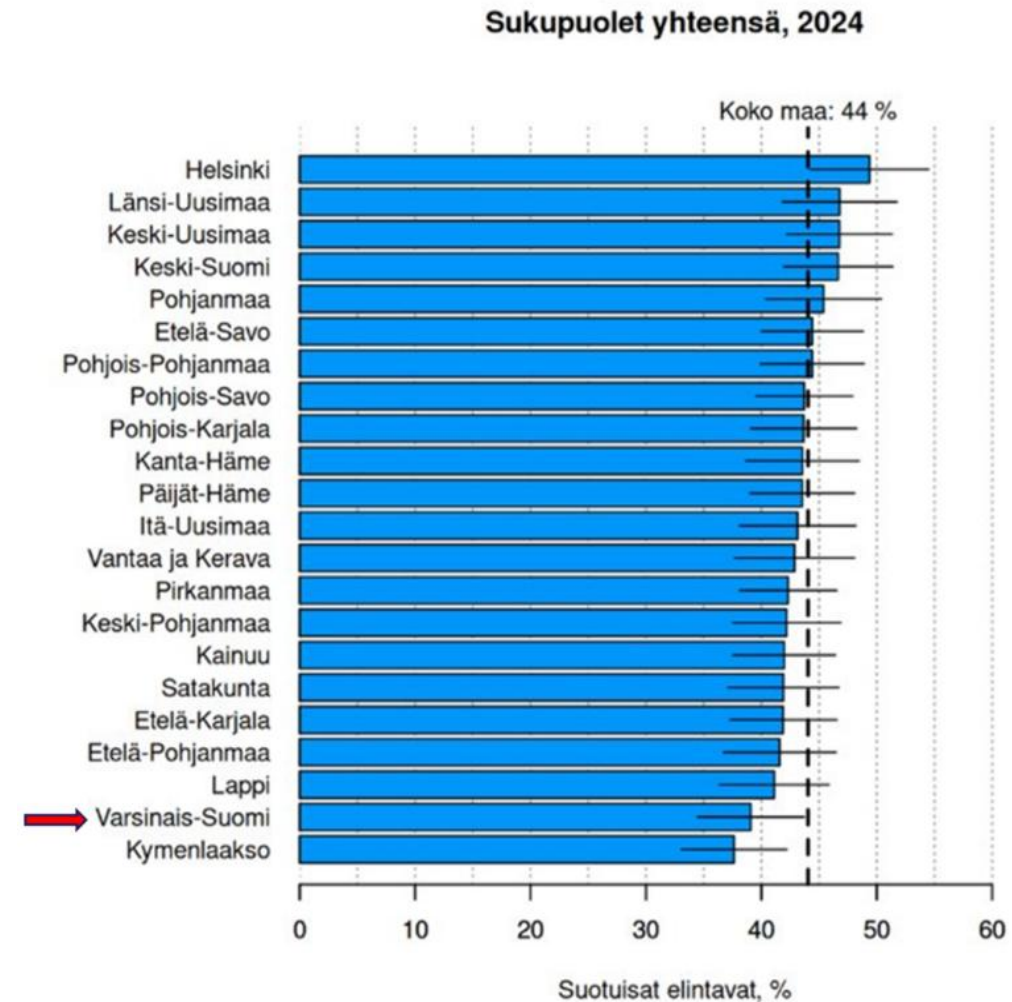
5.3.2026.

Toni Pohjalainen, TtK, Projektityöntekijä, Varsinais-Suomen hyvinvointialue, Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen/Strategisen johdon yksikkö

Miksi luontolähtöisiä menetelmiä tarvitaan elintapaohjauksessa?

- Varsinaissuomalaisien työkäisten elintavat ovat koko Suomen tasolla heikkoja
- Taustalla usein monia terveyskäyttämisen- ja elintapahaasteita
- Luontolähtöisillä menetelmillä voidaan tukea laaja-alaisesti yksilöiden psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista terveyttä

Tiedot: THL 2024. Terve Suomi -tutkimus

Työikäisten elintapaohjaus

Varhan ja kuntien välistä tiivistä yhteistyötä

Varhan palveluissa diagnosoidaan esidiabetes

Lihavuus

Tunnistetaan muutosmotivaatio ja oikea-aikaisuus

- **Hyvä motivaatio**
- **Korkea tuen tarve**
- Vastaanottoaika elintapaohjaukseen
- Lähete verikokeisiin

- **Hyvä motivaatio**
- **Kevyen tuen tarve**
- Ohjaus liikunta-neuvontaan
- Digitaaliset omahoitopalvelut

- **Ei motivaatiota**
- Asia otetaan myöhemmin puheeksi

Varhan elintapaohjaus:

- 6-12 kuukauden prosessinomainen elintapaohjaus
- Ensikäynnillä lähtötilanteen kartoitus, alkumittaukset ja suunnitelma. Lisäksi mahdollinen ohjaus kunnan liikuntaneuvontaan
- Asiakas asetetaan Elintapasairauksien digihoitopolulle
- Seurantakäynnit 1-2 kuukauden välein: välimittaus, tuetaan löytämään sopivia keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi
- Loppukäynnillä ennalta verikokeet, loppumittaukset, palautteenanto ja jatkosuunnitelma

Kunnan liikuntaneuvonta:

- Kun tarve liikunnan lisäämiseen
- Yksilöllinen ja pitkäkestoinen tuki ja kannustus
- Toimintasuunnitelma ja tavoitteiden asettaminen
- Liikkumisen ohjaus, mukaan lukien luonnossa liikkuminen

Muihin palveluihin ohjaaminen elintapaohjauksen aikana:

- Hyvinvointiopastaja
- Digitaaliset omahoitopalvelut

Mitä hankkeessa on tehty?

1. Järjestetty koulutusta elintapaohjaajille ja kuntien liikuntaneuvojille luonnon terveyshyödyistä, luontolähtöisistä menetelmistä ja niiden hyödyntämisestä osana asiakastyötä
2. Integroitu luontolähtöinen toimintamalli osaksi elintapaohjaus-liikuntaneuvonnan toimenpiteitä. Toimintamalli sisältää:
  - Lähiluonnossa liikkumisen ja oleskelun puheeksioton
  - Luontolähetteen käyttöönoton
  - Lähiluonnossa liikkumisen ohjauksen
  - Luontopalveluihin ohjautumisen palvelutarjottimen (Hyvinvointiopastaja) kautta
3. Tuotettu luontoaiheista sisältöä Elintapasairauksien digihoitopolulle ja Elintapamuutosten itsehoitopolulle

Mitä tarvitaan tulevaisuudessa?

- Luonnon hyödyntäminen on nostattanut laajaa kiinnostusta ammattilaisten keskuudessa
- Luonnon terveyshyötyjen tuominen osaksi elintapaohjausta vaatii:
  - Ammattilaisten kouluttamista keskittyen eritoten käytännön menetelmiin
  - Ammattilaisten luontosuhteen edistämistä ja luonnon tuomista osaksi toimintaympäristöä
  - Käytännön toimintamallien ja toimintatapojen jalkauttamista
- Jatkamme kehittämistä osana hanketta:
  - Toimintamallin pilotointi ja laajempi jalkauttaminen
  - Toimintamallin sisällöt ja käytännöt tulevat myöhemmin vapaasti saataville
  - Terveystuonon elintapaohjaajille mahdollisuus lähteä ulos asiakkaan kanssa

Kiitos!

Lisätiedot ja yhteydenotot:
Toni Pohjalainen

toni.pohjalainen@varha.fi
0504489815

Ikäinstituutti

Luonnon terveyshyödyt osaksi ikäntyneiden ja henkilökunnan arkea ympärivuorokautisessa palveluasumisessa

Luonnon terveyshyödyt käyttöön hyvinvointialueilla -webinaari 5.3.2026

Vanhempi tutkija Erja Rappe Ikäinstituutti

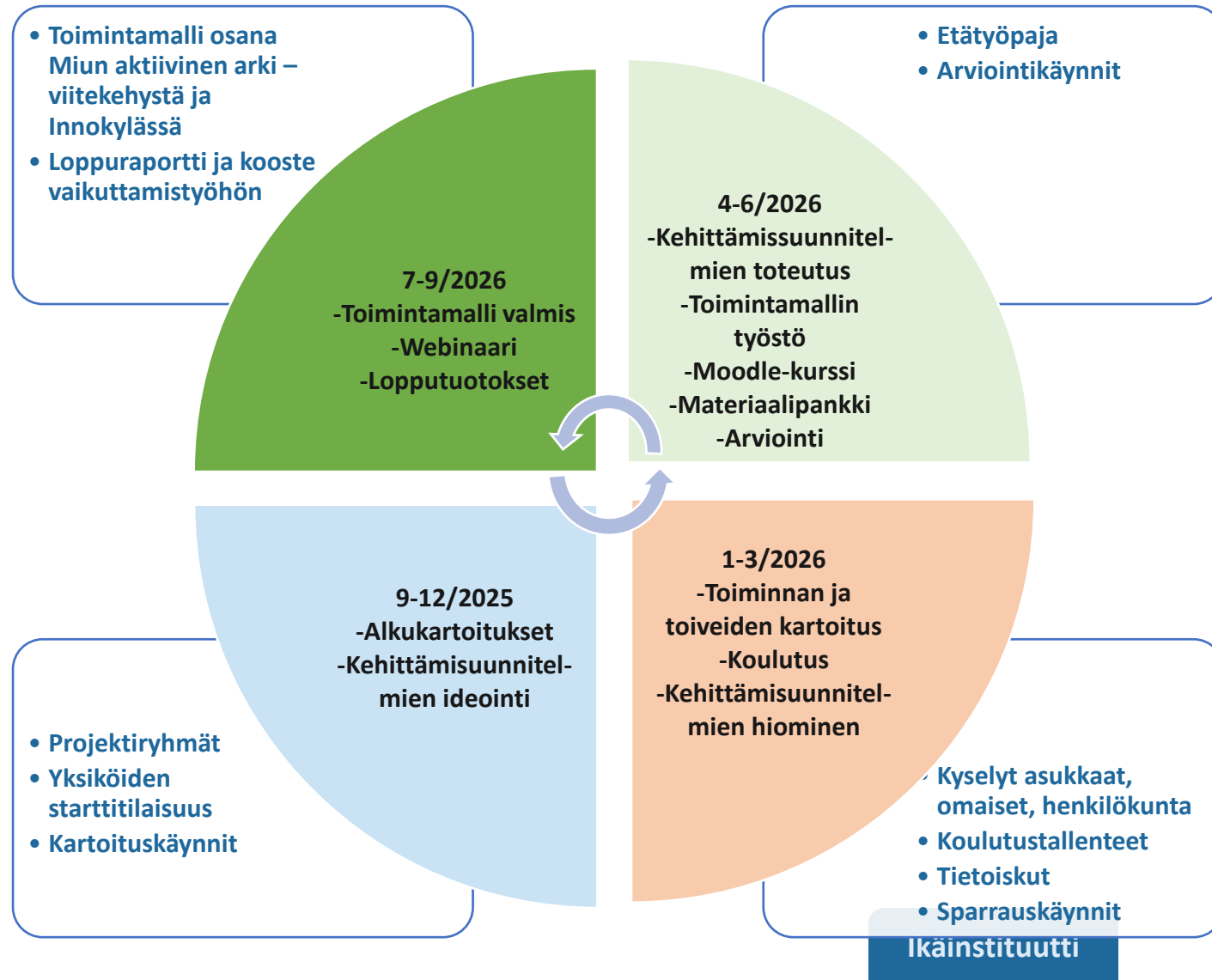
Miksi luontoa tarvitaan ympärivuorokautiseen hoitoon?

- Yhteys luontoon ja mahdollisuus ulkoiluun erityisen tärkeää ikääntyneille, joilla huono terveys ja alentunut kognitio *(Soga ym. 2016, Paul ym. 2020, Nordin ym. 2024, Kolster ym. 2025a)*
- Voi lievittää levottomuutta, aggressiivisuutta, masennusta ja stressiä, vähentää yksinäisyyttä ja parantaa koettua terveyttä, mielialaa, tiedollisia toimintoja ja unta sekä hidastaa muistisairauden etenemistä *(Rappe 2005, Gonzalez & Kirkevold 2013, Whear 2014, White ym. 2018, Howarth ym. 2020, Murroni ym. 2021).*
- Ikääntyneet kokevat luonnon tärkeäksi *(Kolster ym. 2025b)* mutta henkilökunnalla on tiedollisia, toimintatapoihin ja resursseihin liittyviä esteitä hyödyntää luontoa hoitotyössä *(Liljegren, 2025; van der Velde-van Buuringen et al., 2021).*

Luontovuosi-hanke

Tavoite: Lisätä ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköiden asiakkaiden, omaisten ja henkilökunnan mahdollisuuksia ympärivuotisiin luontokokemuksiin.

- Hankkeessa 4 pilottiyksikköä Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sotesta: **Juuka Kielokallio, Joensuu Senioripihan Mattitalo, Kesälahti Kesälahtitalo ja Kesätaival**
- **Kehittämiskohteet:** Esteettömän luontoteemaisen aisti- ja toimintatilan rakentaminen sisälle, parvekkeelle ja terassille, luontopakki ohjeineen viriketoimintaan ja pihan kasvillisuuden aistittavuuden ja toiminnallisuuden parantaminen

Kokemukset

- Paikalliset olosuhteet ja yksikön toimintakäytännöt vaikuttavat kehittämistarpeisiin ja toteutukseen
- Kyselyihin vastanneet kokevat luonnon merkitykselliseksi ja hyvinvointia lisääväksi
- Asukkaille luonto on erittäin tärkeää mutta heillä ei ole riittävästi luontokokemuksia, tarve kuitenkin tunnustetaan ja luontoa huomioidaan ohjauksessa, neuvonnassa ja asiakastarpeiden kartoituksessa
- Henkilökunta ja omaiset ulkoilevat harvoin asukkaan kanssa
- Jos ulkoillaan, se usein ympärivuotista
- Luontokokemukset voivat olla osa laadukasta hoitoa ja työyhteisön toimintakulttuuria, jos rakenteet ja resurssit tukevat sitä ja henkilökunta sitoutuu siihen.

Kiitos!

Luontovuosi –hankkeen työryhmä

Erja Rappe
Vanhempi tutkija

Puh. 040 533 7099
erja.rappe@ikainstituutti.fi

Leena Laitala
Asiantuntija

Puh. 040 630 3055
leena.laitala@ikainstituutti.fi

Tamara Björkqvist
Erityisasiantuntija

Puh. 040 190 5251
tamara.bjorkqvist@ikainstituutti.fi

Ritva-Liisa Salonen
Asiantuntija

Puh. 040 505 2321
ritva-liisa.salonen@ikainstituutti.fi